

7. Στίχοι 280 - 314

7.1 Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανοικτού τύπου

(ανάπτυξης και σύντομης απάντησης)

1. Ποιες αντιδράσεις προκαλεί στον Κρέοντα η υπόθεση του χορού σχετικά με την ταφή του Πολυνείκη; Ποια στοιχεία του χαρακτήρα του αποκαλύπτουν οι αντιδράσεις αυτές;
2. Ποια αντίληψη έχει ο Κρέων για τη δικαιοσύνη των θεών και για την κρίση τους απέναντι στο νεκρό Πολυνείκη;
3. Ποια κίνητρα αποδίδει ο Κρέων σ' αυτούς που θεωρεί υπεύθυνους για την ταφή του Πολυνείκη;
4. Ποια θεωρία αναπτύσσει ο Κρέων για τη χρήση και τη δύναμη του χρήματος;
5. Ποιες υποθέσεις κάνει ο Κρέων σχετικά με τον δράστη της ταφής και τα κίνητρό του;
6. Ο Κρέων είναι βέβαιος ότι την εντολή του την παραβίασαν πολιτικοί του αντίπαλοι. Τι συνέβη όμως στην πραγματικότητα και τι είναι αυτό που εμποδίζει τον Κρέοντα να αντιληφθεί την αλήθεια²¹;
7. Με ποιο τρόπο ο Κρέων προσπαθεί να πληροφορηθεί από το φύλακα το δράστη της ταφής; Ποια στοιχεία του χαρακτήρα του μπορούμε να συναγάγουμε από τη συμπεριφορά του;
8. Να αναπτύξετε την άποψή σας για το χαρακτήρα του Κρέοντα, όπως προκύπτει από τη μέχρι τώρα συμπεριφορά του. Να κρίνετε ιδίως τον τρόπο που σκέπτεται και τον τρόπο που συμπεριφέρεται απέναντι στους υπηκόους του.

²¹ Ο Κρέων κινείται ανάμεσα στην καχυποψία από τη μια πλευρά και τον υπερβολικό ζήλο στην άσκηση των καθηκόντων του από την άλλη. Στην προσπάθειά του όμως να αναδειχθεί άξιος ηγέτης, υψώνεται ασυναίσθητα σε θέση απ' όπου φαίνεται να ρυθμίζει με τις αποφάσεις του τα πράγματα όχι μόνο του πάνω, αλλά και του κάτω κόσμου. Η υπερβολική σιγουριά του ότι ενεργεί δίκαια, τον οδηγεί σε πλάνη, από την οποία με κανένα τρόπο δεν μπορεί να ξεφύγει. Ο Κρέων δεν αντιλαμβάνεται ότι με τις διαταγές του υπερβαίνει την εξουσία που έχει ως κοσμικός άρχοντας. Το τραγικό γι' αυτόν είναι ότι στην προκειμένη περίπτωση ενεργεί με υπερβολικό ζήλο και σκοπός του είναι να υπηρετήσει την πόλη του δίκαια. Έτσι, την τοποθετεί ως υπέρτατη αξία πάνω από τους άγραφους νόμους, κάτι που αποτελεί ύβρη απέναντι στους θεούς, σύμφωνα με την αντίληψη του Σοφοκλή.

9. Ποια σημασία έχει στην ελληνική παράδοση το χρέος της ταφής των νεκρών; Στα πλαίσια αυτής της παράδοσης πώς αξιολογείτε τη διαταγή του Κρέοντα καθώς και την παραβίασή της;
10. Ποιες συμφορές φέρνει στους ανθρώπους το χρέος σύμφωνα με τη θεωρία του Κρέοντα; Να αναφέρετε παραδείγματα από την ιστορία, τα οποία επαληθεύουν την παραπάνω θεωρία.

7.2. Ερμηνευτικές ερωτήσεις κλειστού τύπου ή συνδυασμός ανοικτού και κλειστού τύπου

1. Να συνδέσετε κάθε φράση της Α στήλης με το λογοτεχνικό σχήμα της Β στήλης που της αντιστοιχεί. (Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

Α	Β
1. κακὸν νόμισμα ἔβλαστε	α. προσωποποίηση
2. ἄργυρος πόλεις πορθεῖ	β. ζεύγμα
3. φρένας χρηστὰς πρὸς αἰσχροῦ πράγματα	γ. μεταφορά
4. γῆν ἐκείνων καὶ νόμους διασκεδῶν	δ. περίφραση
5. λέγων ... λέγεις ... λέγων (280-282)	ε. αντίθεση
	ζ. επανάληψη
	η. υπερβατό

2. Α. Να βάλετε σε κύκλο τις σωστές απαντήσεις.
Ο Κρέων:
α) Συμφωνεί με όσα είπε ο χορός.
β) Θεωρεί τους φύλακες αθώους.
γ) Θεωρεί τη φιλοχρηματία κίνητρο κάθε κακής πράξης.
δ) Απειλεί όλους τους φύλακες με θάνατο.
- Β. Να αιτιολογήσετε την επιλογή μιας σωστής πρότασης.

7.3. Γραμματικές ασκήσεις

1. λέγων, ἔκρυπτον, ἦλθε, μάθητε, φιλεῖν, ἴδοις: Από τους παραπάνω ρηματικούς τύπους:

- Να επισημάνετε όσους είναι αόριστοι β΄.
- Να τους μεταφέρετε στις άλλες εγκλίσεις του ίδιου χρόνου στο πρόσωπο και στη φωνή που βρίσκονται.
- Να γράψετε τα απαρέμφατα και τις μετοχές του ίδιου χρόνου.

Αόριστος β΄					
Οριστική	Υποτακτική	Ενκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο	Μετοχή

2. Να γράψετε τα ρήματα των παρακάτω προτάσεων σε όλους τους χρόνους της οριστικής στο πρόσωπο και τη φωνή που βρίσκονται:

- ἡ ξύννοια βουλεύει πάλαι (279).....
- λέγεις γὰρ οὐκ ἀνεκτά (282).....
- ὡς εὐεργέτην ἔκρυπτον αὐτόν (285).....
- οὐδ' ὑπὸ ζυγῷ λόφον δικαίως εἶχον (292).....
- τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας (298).....

3. φιλεῖν, λέγειν, ἔχειν, εὐρόντες: Να τοποθετήσετε τους ρηματικούς τύπους στη σωστή θέση στον παρακάτω πίνακα και να συμπληρώσετε τον ίδιο τύπο στους υπόλοιπους χρόνους.

	Απαρέμφατο			Μετοχή
Ενεστώτας				
Μέλλον				
Αόριστος				
Παρακείμενος				

4. δοῦναι < δίδωμι, ἴστασθαι < ἴσταμαι: Στις φράσεις που ακολουθούν δίνονται τύποι των παραπάνω ρημάτων που χρησιμοποιούνται και σήμερα. Να τους επισημάνετε και να τους αναγνωρίσετε γραμματικά. (Δίνονται σε πολυτονικό για να διευκολυνθείτε στην αναγνώριση).

- τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν
- δὸς ἡμῖν σήμερον τὸν ἄρτον...
- ὁ προϊστάμενος τῆς εἰσαγγελίας
- τὸ ἀπολυταρχικὸ καθεστῶς
- ἡ καθεστηκυῖα τάξις
- Χριστὸς ἀνέστη
- ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου
- ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι
- οἱ ἀπόψεις δίστανται
- τὰ βιβλία ἐκδίδονται
- ἀποδόθηκαν τιμές
- οἱ παριστάμενοι τὸν ἀποδοκίμασαν

5. Τα παρακάτω ουσιαστικά να γραφούν στην ίδια πτώση του αντίθετου αριθμού:

τῆς πόλεως		τοὺς θεοὺς	
ὁ γέρον		τὰ πράγματα	
ὁ δαίμων		τοῖς ἀνθρώποις	
τὴν πρόνοιαν		τὴν ὕβριν	
τὸν εὐεργέτην		τῷ χρόνῳ	
τοὺς ναοὺς		τῶν δόμων	
οἱ ἄνδρες		τὸ κέρδος	
τὰς πόλεις		τὸ νόμισμα	

6. Να κάνετε γραμματική αναγνώριση των λέξεων της Α στήλης συνδέοντάς τες με τα στοιχεία της Β στήλης που τους αντιστοιχούν. (Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

Α	Β
1. δεῖ	α. αντιθετικός σύνδεσμος
2. πότερον	β. επίθετο β' κλίσης
3. ὑπό	γ. ουσιαστικό α' κλίσης
4. κακόν	δ. ερωτηματική αντωνυμία
5. φέροντες	ε. μετοχή ενεστώτα
6. ζυγῶ	στ. πρόθεση
7. πρὶν	ζ. χρονικός σύνδεσμος
8. ἤ	η. οριστική ενεστώτα
	θ. διαζευκτικός σύνδεσμος
	ι. ουσιαστικό β' κλίσης

7.4. Συντακτικές ασκήσεις

1. παῦσαι, πρὶν ὀργῆς κἀμὲ μεστῶσαι λέγων,
 μὴ ἴφευρεθῆς ἄνους τε καὶ γέρον ἅμα (280-281)
 πότερον ὑπερτιμῶντες ὡς εὐεργέτην
 ἔκρυπτον αὐτόν, ὅστις ἀμφικίονας
 ναοὺς πυρώσων ἤλθε κἀναθήματα
 καὶ γῆν ἐκείνων καὶ νόμους διασκεδῶν; (284-287)

α) Να αναγνωρίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις.
 β) Στους στίχους 284-287 να χαρακτηρίσετε τις μετοχές και να αιτιολογήσετε το χρόνο τους (όπου είναι δυνατόν).
2. οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἶον ἄργυρος
 κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε τοῦτο καὶ πόλεις
 πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησιν δόμων
 τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας
 χρυστὰς πρὸς αἰσχρὰ πράγμαθ' ἴστασθαι βροτῶν
 πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν
 καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι (295-301):

Να χαρακτηρίσετε τη συντακτική θέση των υπογραμμισμένων λέξεων.

3. ἐκ τῶν γὰρ αἰσχροῶν λημμάτων τοὺς πλείονας ἀτωμένους ἴδοις ἂν ἢ σεσωσμένους (313-314)
- α) Να δικαιολογήσετε το εἶδος των μετοχῶν.
- β) Να βρείτε τον α' και β' ὄρο σύγκρισης και να επισημάνετε τον τρόπο εκφοράς του β' ὄρου.
4. Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, ὥστε να χαρακτηρίζεται η συντακτικὴ θέση που ἔχουν στο κείμενο οι λέξεις που δίνονται:
- ὄργῃς (280): εἶναι του μεστῶσαι
 - γέρον (281): εἶναι στο ενν. σύ (υποκ. του 'φευρεθῆς)
 - θεοῦς (288): εἶναι της μετοχῆς τιμῶντας
και του
 - φέροντες (290): εἶναι μετοχή
 - δικαίως (292): εἶναι
 - ὡς δοῦναι δίκην (303): εἶναι δευτερεύουσα πρόταση
 - ὄρκιος (305): εἶναι στο ενν. ἐγώ
 - φιλεῖν (312): εἶναι απαρέμφατο του
 - τὸ κερδαίνειν (312): εἶναι απαρέμφατο του

7.5. Λεξιλογικὲς - Σημασιολογικὲς ασκήσεις

1. Να μεταφέρετε στη νέα ελληνική τις παρακάτω φράσεις και προτάσεις με τη σημασία που ἔχουν στο κείμενο:
- ἦλθε ναοὺς πυρώσων (286).....
 - οὐδ' ὑπὸ ζυγῷ λόφον εἶχον (291-292)
 - τοῦτο καὶ πόλεις πορθεῖ (296-297).....
 - οὐκ ἔστιν (289).....
 - τούτους ἐξεπίσταμαι καλῶς (293).....
 - οὐ δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν (312).....
 - ὡς δοῦναι δίκην (303).....
2. Να γράψετε στη νέα ελληνική ἀπὸ ἓνα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις: πυρῶ, δόμος, βροτός, δυσσεβής, πορθῶ.

3. Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α με την απόδοσή τους στη νέα ελληνική στη στήλη Β. (Μια λέξη της στήλης Β περισσεύει).

A	B
1. επίσταμαι	α. αγαπώ
2. άνύτω	β. παρασύρομαι
3. στέργω	γ. υπόλοιπο
4. παράγομαι	δ. ο αυχένας
5. βροτός	ε. γνωρίζω καλά
6. λόφος	στ. θνητός
7. λήμμα	ζ. εκτελώ, κατορθώνω
	η. κέρδος

8. Στίχοι 315 - 331

8.1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανοικτού τύπου (ανάπτυξης και σύντομης απάντησης)

1. Ποια κατηγορία αντιμετωπίζει ο φύλακας από τον Κρέοντα και με ποιους φραστικούς ελιγμούς προσπαθεί να αμυνθεί;
2. Να επισημάνετε τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν το ήθος του φύλακα, όπως παρουσιάζεται στο διάλογό του με τον Κρέοντα (315 - 331).
3. Πως κρίνετε τη συμπεριφορά του Κρέοντα απέναντι στο φύλακα; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία μέσα από το διάλογο (315 - 331).
4. Σε ποια ψυχολογική κατάσταση βρίσκονται ο φύλακας και ο Κρέων σ' αυτό το απόσπασμα (315 - 331); Να καταγράψετε τα συναισθήματά τους και να αναζητήσετε τις αιτίες που τα προκαλούν.
5. Ο φύλακας φεύγοντας λέει πως για την ανέλπιστη σωτηρία του χρωστά στους θεούς μεγάλη χάρη. Πόσο δικαιολογημένοι ήταν οι φόβοι του μήπως τιμωρηθεί καθώς και η ανακούφιση που ένιωσε στο τέλος;

8.2. Ερμηνευτική ερώτηση συνδυασμού κλειστού και ανοικτού τύπου

1. Ο Κρέων κατηγορεί τον φύλακα ότι αυτός έκανε την ταφή. Πώς εξηγείται αυτή η στάση του Κρέοντα απέναντι στο φύλακα;
Α. Να σημειώσετε ποιες από τις παρακάτω ερμηνείες θεωρείτε εύστοχες σύμφωνα με τις πληροφορίες των στίχων 315-331:
 - α) Πιστεύει ότι πράγματι ο φύλακας εξαγοράστηκε.
 - β) Νιώθει προσωπικά υπεύθυνος για τη δυνατότητα που δόθηκε στο δράστη της ταφής και ξεσπά πάνω στο φύλακα.
 - γ) Δεν πιστεύει ότι ο φύλακας έθαψε τον Πολυνείκη, αλλά είναι βέβαιος ότι αυτός γνωρίζει το δράστη και θέλει να τον αναγκάσει να τον αποκαλύψει.
 - δ) Δεν έχει σημασία αν ο φύλακας είναι ένοχος ή όχι. Ένας βασιλιάς έτσι πρέπει να φέρεται στους στρατιώτες του, αν θέλει να τον υπολογίζουν.

B. Να αιτιολογήσετε μία από τις επιλογές σας.

8.3. Γραμματικές ασκήσεις

1. ἢ δεινόν, ᾧ δοκεῖ γε, καὶ ψευδῆ δοκεῖν (323): Να τοποθετήσετε καθέναν από τους υπογραμμισμένους ρηματικούς τύπους στη σωστή θέση του πίνακα και να συμπληρώσετε τα κενά.

Ενεστώτας			
Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
Απαρέμφατο			
Ενεστώτας	Μέλλον	Αόριστος	Παρακείμενος ²²

2. Να συμπληρώσετε τους πίνακες:

Μέλλον					
Οριστική	Ευκτική	Απαρέμφατο	Μετοχή		
φανεῖτε					
ᾔψει					
δώσεις					
Παθητικός Αόριστος					
Οριστική	Υποτακτ.	Ευκτική	Προστακτ.	Απαρέμφ.	Μετοχή
	ληφθῆ				
		εὔρεθει			

3. Α. Να χαρακτηρίσετε τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που δίνονται ως σωστή ή λανθασμένη σημειώνοντας X στο αντίστοιχο τετράγωνο.

		Σωστό	Λάθος
• <i>ἐάν</i> :	είναι υποθετικός σύνδεσμος	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
• <i>οὕτως</i> :	είναι δεικτική αντωνυμία	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
• <i>σύ</i> :	είναι προσωπική αντωνυμία β' προσ.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
• <i>ἐμῆς</i> :	είναι προσωπική αντωνυμία α' προσ.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
• <i>χάριν</i> :	είναι ουσιαστικό γ' κλίσης	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

²² Το απρόσωπο ρ. *δοκεῖ* σχηματίζει συντελικούς χρόνους μόνο στη μέση φωνή (*δεδόχθαι*).

B. Να διορθώσετε τα λάθη, ξαναγράφοντας όποιες προτάσεις χρειάζεται.

.....
.....
.....

8.4. Συντακτικές ασκήσεις

1. οὐκ οἶσθα καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις; (316)

.....εἰ δὲ ταῦτα μὴ
φανεῖτέ μοι τοὺς δρῶντας, ἐξερεῖθ' ὅτι
τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζεται.

ἀλλ' εὐρεθείη μὲν μάλιστ' ἐὰν δέ τοι

ληφθῇ τε καὶ μή, οὐκ ἔσθ' ὅπως ὄψει σὺ δεῦρ' ἐλθόντα με (324-328):

α) Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις.

β) Ποιες από αυτές είναι ονοματικές και ποια η συντακτική τους θέση;

γ) Να χαρακτηρίσετε τους υποθετικούς λόγους.

2. Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α με την πρόταση της στήλης Β που αποδίδει τη συντακτική τους θέση στο κείμενο. (Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν).

A

1. στραφεῖς (315)

2. τὸ ἔργον (321)

3. τὴν ἐμήν (318)

4. μοι (325)

5. ἐλθόντα (329)

6. σωθεῖς (331)

7. τοῖς θεοῖς (331)

8. πολλήν (331)

B

α. επιθετικός προσδιορ. στο *λύπην*

β. αιτιολογική μετοχή

γ. δοτική προσωπική

δ. επιθετικός προσδιορ. στο *χάριν*

ε. ἔμμεσο αντικείμενο στο *ὀφείλω*

στ. χρονική μετοχή

ζ. υποθετική μετοχή

η. αντικείμενο στο *ποιήσας*

θ. ἔμμεσο αντικείμενο στο *φανείτε*

ι. κατηγορηματική μετοχή από το

.....

3. οὐκ οἶσθα καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις; (316)
 ἐν τοῖσιν ὧσιν ἦ' πὶ τῇ ψυχῇ δάκνη; (317)
 καὶ ταῦτ' ἐπ' ἀργύρῳ γε τὴν ψυχὴν προδοῦς (322)
 ἀλλ' εὐρεθείη μὲν μάλιστα (327)

Νὰ εντοπίσετε τους επιρρηματικούς προσδιορισμούς στους στίχους που σας δίνονται (όπως και αν εκφέρονται)²³ και να γράψετε ποια επιρρηματική σχέση δηλώνει καθένας.

4. ὁ δρῶν σ' ἀνιᾶ τὰς φρένας, τὰ δ' ὦτ' ἐγώ (319)
 τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζεται (326)

Ποια συντακτική θέση έχουν οι αιτιατικές στους παραπάνω στίχους;

8.5. Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. Να μεταφέρετε στη νέα ελληνική τις παρακάτω φράσεις:

- ὁ δρῶν σ' ἀνιᾶ (319)
- καὶ νῦν ἀνιαρῶς λέγεις (316)
- τὰ δειλὰ κέρδη (326)
- οὐκ ἔσθ' [ἔστιν] ὅπως (329)
- καὶ νῦν γὰρ ἐκτὸς ἐλπίδος (330)

2. Να γράψετε παράγωγα ουσιαστικά και επίθετα στη νέα ελληνική από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους του κειμένου:

	ουσιαστικό	επίθετο
(ἐκ)πεφυκός
προδοῦς
κρινεῖ
ᾄψει
εὐρεθείη

²³ Βλ. *Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής*, Α. Β. Μουμτζάκης, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1996, §§ 123-124.

3. Να εντοπίσετε στο κείμενο τις λέξεις που σχετίζονται ετυμολογικά με τις παρακάτω: *οφειλέτης, ενώτιο, δάκος, δήλωση, δήγμα, διάκριση, δραστικός, δηκτικός, πρόσωπο, στροφή, άχαρος, κριτής.*

4. Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις συνώνυμές τους²⁴ στη στήλη Β. (Μια λέξη της στήλης Β περισσεύει).

A	B
1. άνιῶ	α. πράττω
2. δίδωμι	β. λυπῶ
3. οἶδα	γ. ἐπιτρέπω
4. δρῶ	δ. ὀφλισκάνω
5. ὀφείλω	ε. ὠφελῶ
	στ. ἐπίσταμαι

²⁴ Με τη σημασία που έχουν στο κείμενο, όπως δίνεται στο διδακτικό βιβλίο.

9. Στίχοι 332 - 375 (από μετάφραση)

9.1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανοικτού τύπου (ανάπτυξης και σύντομης απάντησης)

1. Σε ποια επιτεύγματα του ανθρώπου αναφέρεται ο χορός στην α' στροφή και αντιστροφή;
2. α) Σε ποια πνευματικά επιτεύγματα αναφέρεται ο χορός στη β' στροφή;
β) Ποιος ήταν ο ρόλος τους στην εξέλιξη του πολιτισμού;
3. Ποιο πρόβλημα αποτελεί, κατά την άποψη του χορού, εμπόδιο στην εξελικτική πορεία του ανθρώπου και ποιες κρίσεις διατυπώνει ο χορός γι' αυτό;
4. Ποιο συγκεκριμένο περιεχόμενο δίνει ο χορός στις έννοιες του καλού και του κακού στη β' αντιστροφή και γιατί;
5. Ποια συναισθήματα νομίζετε ότι δημιουργεί στους θεατές ο ύμνος του χορού στα επιτεύγματα του ανθρώπου;
6. Γιατί ο ποιητής δε σχολιάζει την αδυναμία του ανθρώπου μπροστά στο θάνατο, ενώ διατυπώνει την άποψή του για το καλό και το κακό;
7. Ποια είναι η μοίρα του ανθρώπου, όπως την επισημαίνει ο χορός στη β' στροφή;
8. Πώς χαρακτηρίζεται η Γη από το χορό στην α' στροφή; Γιατί γίνεται ιδιαίτερη αναφορά σ' αυτήν; Να λάβετε υπόψη στην απάντησή σας ό,τι γνωρίζετε από τη μυθολογία για τη θεοποίησή της.
9. Να επισημάνετε τα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιεί ο ποιητής, να δείξετε τη λειτουργία τους μέσα στο κείμενο και να εκτιμήσετε τη λογοτεχνική τους αξία.
10. Ο χορός στους στίχους 278-279 χαρακτηρίζει θεόσταλη την ταφή του Πολυνείκη. Ποια άποψη διατυπώνει γι' αυτή στο πρώτο στάσιμο; Συμφωνεί με την τελευταία παρατήρησή του (στ. 378-279) ή όχι; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

11. Κατά μια άποψη²⁵ δεν υπάρχει καμία σχέση της ωδής με το μύθο. Συμφωνείτε ή όχι; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
12. Όσοι αποδέχονται τη σχέση μεταξύ ωδής και μύθου, διαφοροποιούνται ως προς το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται ο χορός. Άλλοι υποδεικνύουν το δράστη της ταφής, άλλοι τον Κρέοντα και άλλοι τον Πολυνείκη. Να διατυπώσετε τους προβληματισμούς σας για κάθε περίπτωση και να γράψετε ποια από τις απόψεις αυτές είναι, κατά τη γνώμη σας, σωστή.
13. Ποιος είναι ο ιδανικός τύπος πολίτη σύμφωνα με την άποψη του χορού;
14. Ποια σημασία δίνει ο χορός στα επιτεύγματα του τεχνολογικού πολιτισμού και ποια δίνουμε εμείς σήμερα;
15. Ο χορός επικρίνει την αδυναμία του ανθρώπου να ολοκληρωθεί ηθικά. Ποιες αντιλήψεις έχει ο σύγχρονος άνθρωπος για την ηθική ολοκλήρωση; Η στάση της ζωής του είναι σύμφωνη με τις αντιλήψεις αυτές;
16. Να δώσετε ένα τίτλο στο χορικό και να το αποδώσετε με δικά σας λόγια χρησιμοποιώντας σε παρένθεση τις λέξεις-κλειδιά του πρωτότυπου κειμένου.
17. Να παραλληλίσετε το περιεχόμενο της ωδής: α) με τους στίχους 109-201 από τα *Έργα και Ήμέραι* του Ησιόδου, β) με τους στίχους 462-506 από τον *Προμηθέα Δεσμώτη* του Αισχύλου, γ) με τους στίχους 195-218 από τις *Ίκέτιδες* του Ευριπίδη και δ) με το χωρίο 321d-322d από τον *Πρωταγόρα* του Πλάτωνα, και να διατυπώσετε τις παρατηρήσεις σας²⁶.

9.2 Ερμηνευτική ερώτηση συνδυασμού κλειστού και ανοικτού τύπου

1. Α. Να βάλετε σε κύκλο τα γράμματα των σωστών προτάσεων.
Στο Α' στάσιμο (332-375) ο χορός:
 - α) Τάσσεται κατηγορηματικά υπέρ του θεϊκού νόμου.
 - β) Εκφράζει το θαυμασμό του για τον άνθρωπο και τα επιτεύγματά του.
 - γ) Αναφέρεται στις λεπτομέρειες της ταφής.

²⁵ Την υποστήριξαν κυρίως οι A. J. Waldock (σ. 112), C. M. Whitman (σ. 91) και J. C. Opstelten (σσ. 143-144). Για αναλυτική μελέτη του θέματος βλ. G. Ronnet (σσ. 100-105).

²⁶ Για τα χωρία βλ. Παράλληλα κείμενα, II.

- δ) Συμφωνεί με την πράξη της ταφής.
 - ε) Καταδικάζει την ανυπακοή της Αντιγόνης στις διαταγές του άρχοντα.
 - στ) Εκφράζει τους φόβους του για τη θεική οργή.
- B. Να επαληθεύσετε με τη βοήθεια του κειμένου τις προτάσεις που χαρακτηρίσατε σωστές.

10. Στίχοι 376 - 440 (από μετάφραση)

10.1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανοικτού τύπου

(ανάπτυξης και σύντομης απάντησης)

1. Με ποιους χαρακτηρισμούς αναγγέλλει ο κορυφαίος την είσοδο της Αντιγόνης στη σκηνή και ποια συναισθήματα προκαλεί στο χορό η εμφάνισή της;
2. Ποια αλλαγή παρατηρείτε στη συναισθηματική κατάσταση του φύλακα σε σχέση με την εμφάνισή του στο πρώτο επεισόδιο;
3. Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα συναισθήματα των θεατών, καθώς παρακολουθούν την Αντιγόνη να οδηγείται από το φύλακα μπροστά στον Κρέοντα;
4. Ποιες γνωμικές φράσεις χρησιμοποιεί ο φύλακας και σε ποιες διαπιστώσεις μας οδηγούν σχετικά με την προσωπικότητά του;
5. Ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζεται ο φύλακας δίνει μια νότα ευθυμίας μέσα στο δραματικό κλίμα που δημιουργεί η παρουσία της Αντιγόνης στη σκηνή. Τι επιδιώκει με την «κωμική» παρουσία του ο ποιητής; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
6. Στους στίχους 390-391 ο φύλακας θυμίζει τη δήλωσή του ότι δε θα παρουσιαζόταν ποτέ πια μπροστά στον Κρέοντα (στ. 329). Πώς δικαιολογεί τώρα τη νέα του εμφάνιση ενώπιόν του;
7. Τι υποδηλώνει ο προσωπικός τόνος των λόγων του φύλακα στους στίχους 399-400;
8. Ποια είναι τα συναισθήματά σας καθώς παρακολουθείτε το φύλακα να παραδίδει στον Κρέοντα την Αντιγόνη (398-399);
9. Πού αποβλέπουν οι αλληπάλληλες ερωτήσεις του Κρέοντα προς το φύλακα (401-406);
10. Τι διαπιστώνουμε σχετικά με το ήθος των φυλάκων από τους στίχους 412-414;
11. Να περιγράψετε την εικόνα της φύσης (415-421) και να κρίνετε την εξήγηση που δίνουν οι φύλακες για το φυσικό φαινόμενο που παρουσιάζεται.

12. Με ποιο λογοτεχνικό σχήμα παρουσιάζεται η αντίδραση της Αντιγόνης στους στίχους 423-428; Να το αποδώσετε με δικά σας λόγια και να το αξιολογήσετε.